EUROPOS KOMISIJA

Briuselis, 2010.9.21
KOM(2010) 491 galutinis

KOMISIJOS KOMUNIKATAS EUROPOS PARLAMENTUI, TARYBAI, EUROPOS EKONOMIKOS IR SOCIALINIŲ REIKALŲ KOMITETUI IR REGIONŲ KOMITETUI

2010–2015 m. moterų ir vyrų lygybės strategija

SEK(2010) 1079
SEK(2010) 1080

KOMISIJOS KOMUNIKATAS EUROPOS PARLAMENTUI, TARYBAI, EUROPOS EKONOMIKOS IR SOCIALINIŲ REIKALŲ KOMITETUI IR REGIONŲ KOMITETUI

2010–2015 m. moterų ir vyrų lygybės strategija

TURINYS

Įžanga 3

1. Vienoda ekonominė nepriklausomybė 4
2. Vienodas užmokestis už vienodą arba vienodos vertės darbą 6
3. Lyčių lygybė priimant sprendimus 7
4. Orumas, neliečiamumas ir smurto dėl lyties panaikinimas 8
5. Lyčių lygybė už Europos Sąjungos ribų 9
6. Bendrieji klausimai 10

Įžanga

Europos Sąjungos laimėjimai puoselėjant moterų ir vyrų lygybę padėjo pakreipti daugelio Europos piliečių gyvenimą teigiama linkme ir suteikė postūmį, kurio įkvėpti privalome toliau kurti lyčių lygybe grindžiamą visuomenę.

1975 m. vadovaujantis vienodo užmokesčio už vienodą darbą principu sėkmingai imtasi ginti lėktuvo palydove Belgijos nacionalinėje oro transporto bendrovėje dirbusią Gabrielle Defrenne, o po šios bylos nustatytos teisės tapo tvirtu precedentu visoms Europos Sąjungos moterims. Po Defrenne bylos buvo priimtos pirmosios Europos lyčių lygybės direktyvos.

Pastaruoju metu vyksta teigiamų pokyčių – didėja moterų skaičius darbo rinkoje, vis daugiau moterų gauna geresnį išsilavinimą. Tačiau lyčių nelygybės apraiškų vis dar pasitaiko daugelyje sričių, daug moterų dirba mažiau apmokamuose darbo rinkos sektoriuose, pernelyg mažai moterų dalyvauja priimant sprendimus. Moterų užimtumas yra mažesnis dėl motinystės, o namuose jos dirba daugiau neapmokamo darbo valandų nei vyrai.

Moterų ir vyrų nelygybė – pagrindinių teisių pažeidimas. Dėl lyčių nelygybės didelį neigiamą poveikį patiria ekonomika, nes neišnaudojami turimi gebėjimai, o juk stiprinant lyčių lygybę naudos galėtų gauti pirmiausia ekonomikos ir verslo sektoriai[1]. Siekiant strategijos „Europa 2020“[2] tikslų, t. y. pažangaus, tvaraus ir integracinio augimo, moterų potencialas ir talentai turi būti išnaudoti daug geriau ir veiksmingiau.

Lyčių vaidmenys ir toliau turi didelės įtakos pagrindiniams individualiems sprendimams, susijusiems su švietimu, karjeros galimybėmis, darbo sąlygomis, šeima ir gimstamumu. Šie sprendimai savo ruožtu daro didelį poveikį ekonomikai ir visuomenei. Todėl visų bendram labui svarbu, kad moterys ir vyrai įvairiuose gyvenimo etapuose turėtų vienodas galimybes.

Lygybė – viena iš penkių vertybių, kuriomis grindžiama Europos Sąjunga. Moterų ir vyrų lygybės Sąjunga siekia visose veiklos srityse[3]. ES pagrindinių teisių chartijoje[4] nustatyta lyčių lygybė ir draudžiama diskriminacija dėl lyties.

2010 m. kovo mėn., minėdama 15-ąsias Pekine vykusios JT pasaulinės moterų konferencijos deklaracijos ir veiksmų plano metines ir 30-ąsias JT konvencijos dėl moterų visų formų diskriminacijos panaikinimo metines, Komisija priėmė Moterų chartiją[5], kurioje pabrėžė įsipareigojimą siekti lyčių lygybės ir stiprinti lyčių lygybės aspektą visose politikos srityse.

---

1 Tarybos išvados „Lyčių lygybė: ekonomikos augimo ir užimtumo didinimas“, 2980-asis Užimtumo, socialinės politikos, sveikatos ir vartotojų reikalų tarybos posėdis, 2009 11 30.

2 COM (2010) 2020.

3 ES sutarties 2 ir 3 straipsniai, Sutarties dėl Europos Sąjungos veikimo 8 straipsnis.

4 OL C 303, 2007 12 14, p. 1, 23 straipsnis.

5 COM (2010) 78.

Šioje strategijoje, pagrįstoje moterų ir vyrų lygybės gairėmis (2006–2010 m.) ir Europos lyčių lygybės paktu[6], išdėstomi penkių Moterų chartijoje nustatytų prioritetinių sričių veiksmai ir įvairioms sritims svarbių klausimų sprendimai. Strategijoje aprašyti kiekvienos prioritetinės srities svarbiausi veiksmai pokyčiams ir pažangai skatinti, o pridedamame tarnybų darbo dokumente pateikiama išsamesnių pasiūlymų. Siūlomi veiksmai grindžiami lyčių aspekto integravimo metodu (t. y. lyčių aspekto įtraukimu į visas politikos sritis) ir konkrečiomis priemonėmis. Strategija pagrįsta Europos Komisijos lyčių lygybės darbo programa, kuria taip pat siekiama skatinti pokyčius nacionaliniu lygmeniu ir įtvirtinti bendradarbiavimą su kitomis Europos institucijomis ir suinteresuotosiomis šalimis.

1. VIENODA EKONOMINĖ NEPRIKLAUSOMYBĖ

Ekonominė nepriklausomybė – būtina sąlyga, kad tiek moterys, tiek vyrai galėtų patys tvarkyti savo gyvenimą ir turėtų galimybę rinktis. Užsidirbti pragyvenimui – pagrindinis būdas to pasiekti, todėl pastarąjį dešimtmetį moterų darbo rinkoje daugėja ir šiuo metu jų užimtumas siekia 62,5 proc.[7]. Iš 2000–2009 m. ES sukurtų 12,5 mln. naujų darbo vietų, moterys užėmė 9,8 mln. darbo vietų.

Didesniu dirbančių moterų skaičiumi kompensuojamas mažėjantis darbingo amžiaus žmonių skaičius, taigi, mažėja valstybės finansams ir socialinės apsaugos sistemoms tenkanti našta, plečiama žmogiškojo kapitalo bazė ir didėja konkurencingumas. Be to, priemonėmis, padedančiomis derinti darbą ir asmeninį gyvenimą, galima skatinti gimstamumą. Siekiant strategijoje „Europa 2020“ nustatyto tikslo, t. y. 75 proc. moterų ir vyrų užimtumo rodiklio, ypatingą dėmesį reikia skirti vyresnio amžiaus moterų, vienišų motinų, neįgalių moterų, moterų migrančių ir etninių mažumų atstovių užimtumui. Šių grupių užimtumas vis dar yra gana mažas, o jų patiriamos lyčių nelygybės apraiškas būtina šalinti tiek kokybiniu, tiek kiekybiniu požiūriu[8].

Šiuo metu tėvystės arba motinystės poveikis dalyvavimui darbo rinkoje ES vis dar labai skiriasi, nes moterims ir toliau tenka neproporcingai didelė šeiminių pareigų našta. Daug moterų jaučia, kad joms vis dar privalu rinktis tarp karjeros ir vaikų. Iš dabartinių demografinių tendencijų taip pat matyti, kad moterims ir vyrams vis dažniau tenka neribotą laikotarpį rūpintis ne tik vaikais, bet ir kitais išlaikytiniais. Darbo ir šeimos derinimo politiką vykdančiose valstybėse narėse dirbančių moterų ir vyrų skaičius didėja, o gimstamumo rodikliai darosi stabilesni. Pastaraisiais metais ES padaryta pažanga sudarant palankesnes sąlygas derinti darbą ir asmeninį gyvenimą[9]. Komisija sieks tolesnės pažangos šioje srityje, visų pirma sutelkdama dėmesį į galimybes naudotis kokybiškomis ir nebrangiomis priežiūros paslaugomis.

Verslo sektoriuje moterų verslininkių yra 33 proc. [10] (naujai įsteigtose įmonėse – 30 proc.) ir tai nėra pakankamai geras rodiklis; dauguma moterų vis dar nelaiko

---

6 2006 m. kovo mėn. Europos Vadovų Tarybos išvados, 7775/1/06.

7 2000–2009 m. padidėjo nuo 57,3 proc. iki 62,5 proc. (20–64 m. amžiaus grupė).

8 Žr. 7-ą užimtumo gairę, Tarybos dokumentas 10907/10, 2010 6 9.

9 COM(2008) 635, Direktyva 2010/18/EB, įgyvendinanti patikslintą Bendrąjį susitarimą dėl vaiko priežiūros atostogų (OL L 68, 2010 3 18, p. 13); 2010 m. liepos 7 d. Europos Parlamento ir Tarybos direktyva 2010/41/ES dėl vienodo požiūrio į savarankiškai dirbančius vyrus ir moteris principo taikymo, kuria panaikinama Tarybos direktyva 86/613/EEB, OL L 180, 2010 7 15.

10 *Darbo jėgos tyrimas*, 2008 m.

verslo sau tinkama karjeros galimybe. Įgyvendinus peržiūrėtą direktyvą[11] dėl savarankiškai dirbančių moterų, būtų pašalinta didžiausia kliūtis, su kuria susiduria moterys verslininkės[12]. Reikėtų labiau skatinti jaunų moterų verslumą, tai turėtų būti vienas svarbiausių mokyklose ugdytinų gebėjimų, kaip numatyta pavyzdinėje iniciatyvoje „Judus jaunimas“[13].

Moterų migrančių užimtumo lygis vis dar yra žemas[14], ypač pirmus trejus gyvenimo priimančiojoje šalyje metus. Todėl būtina teikti ankstyvą paramą moterims migrantėms bei stebėti jos poveikį. Svarbu išsamiai informuoti jas apie turimas teises ir sudaryti palankesnes galimybes integruotis, mokytis ir naudotis sveikatos priežiūros paslaugomis.

Kalbant apie skurdą ir socialinę atskirtį, moterų ir vyrų padėtis vis dar gerokai skiriasi. Moterys, ypač vienišos motinos ir vyresnio amžiaus moterys, patiria didesnę skurdo riziką, nes dėl nevienodo darbo užmokesčio gaunamos ir skirtingos pensijos. Dėl kliūčių patekti į darbo rinką didėja neveiklumo ir ilgalaikio nedarbo lygis. Be to, nepalankiausioje padėtyje esančių visuomenės grupių (darbuotojų migrantų, neįgaliųjų, vyresnio amžiaus asmenų) darbo užmokesčio skirtumai dažnai yra dar didesni, taigi, moterims kyla dar daugiau problemų. Būtina imtis aktyvaus senėjimo politikos ir konkrečių priemonių pensijų sektoriuje, kad į pensiją išėjusios moterys turėtų pakankamų pragyvenimo lėšų[15].

Pagrindinės priemonės

Komisija:

- Rems lyčių lygybę įgyvendindama visus strategijos „**Europa 2020**“ aspektus ir pavyzdines iniciatyvas, ypač susijusias su atitinkamų nacionalinių priemonių nustatymu ir įgyvendinimu, teikdama techninę pagalbą ir struktūrinių fondų bei kitų pagrindinių finansavimo programų, kaip antai 7-oji mokslinių tyrimų ir technologinės plėtros bendroji programa, paramą. Atsižvelgdama į Užimtumo gaires ir nacionalinės užimtumo politikos vertinimą, ji atidžiai stebės valstybių narių nacionalinę politiką, skirtą lyčių lygybei darbo rinkoje didinti ir socialinei moterų įtraukčiai skatinti.

- Skatins moterų verslumą ir savarankišką darbą.

- Nagrinės esamas nevienodų teisių į **atostogas dėl šeiminių priežasčių**, visų pirma į tėvystės ar globos atostogas, problemas ir ieškos šių problemų sprendimo būdų. Vadovaujantis Sutarties dėl Europos Sąjungos veikimo 154 straipsniu, dėl tolesnių priemonių bus konsultuojamasi su socialiniais partneriais.

- Teiks ataskaitas apie valstybių narių daromą pažangą **vaikų priežiūros paslaugų** teikimo srityje.

---

11 Žr. 9 išnašą.

12 Žr. taip pat 8-ąją užimtumo gairę.

13 COM(2010)477.

14 Tarybos ir valstybių narių vyriausybių išvados dėl integracijos – vystymosi ir socialinės sanglaudos varomosios jėgos, 10307/10, 2010 6 3.

15 Žr. taip pat 10-ąją užimtumo gairę.

- Skatins lyčių lygybę visose **imigracijos ir migrantų integracijos** iniciatyvose.

2. VIENODAS UŽMOKESTIS UŽ VIENODĄ ARBA VIENODOS VERTĖS DARBĄ

Vienodo užmokesčio vyrams ir moterims už vienodos vertės darbą principas yra įtvirtintas ES sutartyse. Nepaisant to, moterų ir vyrų darbo užmokesčio skirtumas (visos ekonomikos vidutinis vyrų ir moterų valandinio bruto darbo užmokesčio skirtumas) ES yra 17,8 proc., pavyzdžiui, Estijoje jis siekia 30,9 proc., Čekijoje – 26,2 proc., Austrijoje – 25,5 proc., Vokietijoje – 23,2 proc., o Italijoje – 4,9 proc., Slovėnijoje – 8,5 proc., Belgijoje bei Rumunijoje – 9 proc.[16]. Akivaizdu, kad tai nesuderinama su ES sutarčių siekiais, todėl ilgainiui tokią padėtį būtina keisti.

Moterų ir vyrų darbo užmokesčio skirtumų klausimas yra daug platesnis nei vien tik vienodo užmokesčio už vienodą darbą aspektas. Moterų įgytas išsilavinimas itin skiriasi nuo jų profesinių pasiekimų, todėl ypatingą dėmesį reikėtų skirti perėjimui iš švietimo sistemos į darbo rinką. Kita nevienodo darbo užmokesčio priežastis – **darbo rinkos segregacija** pagal lytį, nes moterys ir vyrai vis dar dirba iš esmės skirtinguose sektoriuose ir (arba) darbo vietose. Visų pirma, dažnai tam tikruose sektoriuose vyrauja iš esmės tik moterys arba tik vyrai, o vadinamosios moteriškos profesijos (daugiausia sveikatos priežiūros, švietimo ir viešojo administravimo sektoriuose) dažnai yra mažiau vertinamos nei vyriškomis laikomos profesijos. Be to, tame pačiame sektoriuje ar įmonėje moterų atliekamas darbas taip pat turi mažesnę vertę ir yra menkiau apmokamas.

Nevienodas darbo užmokestis atspindi ir kitus skirtumus darbo rinkoje, dėl kurių iš esmės nukenčia moterys. Visų pirma, tai – neproporcingas šeiminių pareigų pasidalijimas ir darbo bei asmeninio gyvenimo derinimo sunkumai. Daug moterų dirba ne visą darbo dieną pagal netipines darbo sutartis, tačiau, nors tai suteikia joms galimybę likti darbo rinkoje ir tuo pačiu metu atlikti šeimines pareigas, tai gali turėti neigiamo poveikio jų darbo užmokesčiui, karjerai, paaukštinimo darbe perspektyvai ir pensijai[17].

Pagrindinės priemonės

Komisija:

- Atsižvelgdama į socialinio dialogo nepriklausomumą, kartu su Europos socialiniais partneriais ieškos būdų didinti **darbo užmokesčio politikos skaidrumą** ir nagrinės tokių darbo susitarimų, kaip antai **darbas ne visą darbo dieną** ir **terminuotos darbo sutartys**, **poveikį vienodam darbo užmokesčiui**.

- Skatins įmonių **vienodo darbo užmokesčio iniciatyvas**, tokias kaip lygybės ženklai, chartijos ir apdovanojimai, ir padės rengti darbdaviams skirtas priemones, padedančias mažinti moterų ir vyrų darbo užmokesčio skirtumus.

[16] 2008 m. duomenys, išskyrus Estiją (2007 m.).

[17] Taip pat žr. 7-ąją užimtumo gairę.

- Nustatys ir kasmet minės **Europos vienodo darbo užmokesčio dieną**, kuria bus siekiama informuoti ir atkreipti visuomenės dėmesį į tai, kad moterims už tą patį darbo užmokestį tenka dirbti gerokai ilgiau.

- Skatins moteris rinktis **netradicines profesijas**, pavyzdžiui, ekologijos ir novatoriškuose sektoriuose.

3. LYČIŲ LYGYBĖ PRIIMANT SPRENDIMUS

Nepaisant to, kad moterys sudaro beveik pusę darbo jėgos ir kad daugiau nei pusė visų universitetų absolventų ES yra moterys, daugelyje valstybių narių priimant sprendimus, ypač aukščiausiu lygiu, dalyvauja vis dar per mažai moterų.

Nepaisant jau pasiektos geresnės lyčių pusiausvyros priimant politinius sprendimus, dar daug reikia nuveikti – juk vidutiniškai tik kas ketvirtas nacionalinių parlamentų ir vyriausybių narys yra moteris[18].

Priimant ekonominius sprendimus, visais valdymo lygmenimis moterų dalyvauja mažiau nei vyrų. Didžiausiose į biržos sąrašus įtrauktose ES bendrovėse moterys sudaro tik vieną dešimtadalį valdybos narių ir užima tik 3 proc. valdybų pirmininkų pareigų. Tyrimai rodo, kad lyčių įvairovė duoda naudos ir kad esama teigiamo ryšio tarp vadovaujamas pareigas užimančių moterų ir verslo rezultatų.

2005 m. nustatyto tikslo, kad 25 proc. vadovaujamų pareigų mokslinių tyrimų sektoriuje užimtų moterys, dar nepavyko pasiekti – tik 19 proc. ES universitetų profesorių yra moterys[19]. Lyčių pusiausvyros nebuvimas mokslo ir mokslinių tyrimų srityje vis dar yra pagrindinė kliūtis siekiant Europos masto tikslo didinti konkurencingumą ir kuo geriau išnaudoti naujovių diegimo galimybes.

Komisija vadovausis tokiais pačiais standartais, kuriuos ji skatina taikyti, bei imsis priemonių vidinei lyčių pusiausvyrai stiprinti, visų pirma ji sieks, kad su sprendimų priėmimu susijusias pareigas eitų daugiau moterų.

Pagrindinės priemonės

Komisija:

- Svarstys tikslines iniciatyvas **lyčių pusiausvyrai priimant sprendimus** stiprinti.

- Stebės, kaip siekiama tikslo, kad **mokslinių tyrimų srityje** moterys užimtų **25 proc. aukščiausio lygio vadovaujamų pareigų.**

- **Stebės pažangą** siekiant tikslo, kad kiekviename Komisijos įsteigtame komitete ar ekspertų grupėje ne mažiau kaip 40 proc. narių sudarytų vienos lyties atstovai[20].

---

18 http://ec.europa.eu/social/main.jsp?catId=762&langId=en&furtherPubs=yes

19 A pakopos dėstytojai (profesoriai) (*She Figures* 2009).

20 2000 m. birželio 19 d. Komisijos sprendimas 2000/407/EB.

- Rems pastangas skatinti daugiau moterų dalyvauti **Europos Parlamento rinkimuose** ir siūlyti savo kandidatūrą.

4. ORUMAS, NELIEČIAMUMAS IR SMURTO DĖL LYTIES PANAIKINIMAS

Moterys patiria įvairių rūšių smurtą. Tai – šeiminis smurtas, seksualinis priekabiavimas, iššaginimas, seksualinis smurtas konfliktų metu ir žalinga įprastinė ar tradicinė praktika, kaip antai moterų lytinių organų žalojimas, priverstinė santuoka ir vadinamieji garbės nusikaltimai. Apskaičiuota, kad Europoje 20–25 proc. moterų bent kartą per savo gyvenimą yra patyrusios fizinį smurtą[21], taip pat turima duomenų, kad pusė milijono Europoje gyvenančių moterų yra patyrusios lytinių organų žalojimą[22].

Todėl Stokholmo programos įgyvendinimo veiksmų plane[23] pabrėžiama nusikaltimų aukų, įskaitant smurtą ir lytinių organų žalojimą patyrusias moteris, apsaugos svarba ir pateikiama išsami ES kovos su smurtu dėl lyties strategija. Be to, Moterų chartijoje numatyta parengti išsamią ir veiksmingą kovos su smurtu dėl lyties politinę sistemą ir nustatyti priemones, įskaitant, kiek leidžia įgaliojimai, baudžiamąją teisę, kuriomis bus siekiama užkirsti kelią moterų lytinių organų žalojimui visoje Europoje.

Dar viena lyčių nelygybės apraiška susijusi su sveikatos priežiūros ir ilgalaikės priežiūros paslaugomis, taigi, ir su padariniais sveikatai. Moterys ir vyrai, priklausomai nuo lyties, susiduria su skirtingomis sveikatos problemomis bei ligomis, į kurias būtina tinkamai atsižvelgti atliekant medicinos tyrimus ir teikiant sveikatos priežiūros paslaugas. Būtina užtikrinti, kad socialinės ir sveikatos priežiūros paslaugos ir toliau būtų geriau pritaikomos konkretiems moterų ir vyrų poreikiams.

Lyčių lygybės klausimai taip pat itin aktualūs prieglobsčio politikai. 2008 ir 2009 m. Komisijos pasiūlymuose, kuriais iš dalies keičiamos dabartinės ES prieglobsčio politikos priemonės, atkreipiamas dėmesys į, *inter alia*, tas sritis, kuriose būtina stiprinti lyčių lygybės aspektus.

Pagrindinės priemonės

Komisija:

- Priims ES masto kovos su smurtu prieš moteris strategiją, kuria, be kitų tikslų, bus siekiama visomis tinkamomis priemonėmis, pasitelkiant, kiek leidžia ES įgaliojimai, baudžiamąją teisę, užkirsti kelią moterų lytinių organų žalojimui. Siekti šių tikslų padės ir Europos masto kampanija, skirta visuomenės sąmoningumui smurto prieš moteris klausimais ugdyti.

---

21 Europos Taryba (2006 m.), „Kova su smurtu prieš moteris“. Priemonių ir veiksmų, kurių ėmėsi Europos Tarybos valstybės narės, vertinimas“.

22 2009 m. kovo 24 d. Europos Parlamento rezoliucija dėl kovos su moterų lytinių organų žalojimu ES.

23 COM(2010) 171.

- Užtikrins, kad ES prieglobsčio srities teisės aktuose būtų atsižvelgta į lyčių lygybės aspektus; rems Europos prieglobsčio paramos biuro mokymus lyčių lygybės klausimais ir gerąją patirtį ir teiks paramą Europos pabėgėlių fondui;

- 2010 m. parengtos Moterų sveikatos ataskaitos pavyzdžiu parengs Vyrų sveikatos ataskaitą.

5. LYČIŲ LYGYBĖ UŽ EUROPOS SĄJUNGOS RIBŲ

ES lyčių lygybės skatinimo politika yra glaudžiai susijusi su veiksmais, kurių Sąjunga imasi trečiosiose šalyse. Vykdydama išorės veiksmus ES gali tinkamomis politinėmis priemonėmis daryti didelį poveikį visame pasaulyje skatindama lyčių lygybę ir moterų teisių stiprinimą.

Šalys kandidatės privalo visapusiškai laikytis esminio moterų ir vyrų lygybės principo. Šios srities ES teisės aktų perkėlimo į nacionalinę teisę, įgyvendinimo ir vykdymo stebėsena yra plėtros proceso prioritetas, kuriam ES teikia finansinę paramą.

Įgyvendindama Europos kaimynystės politiką (EKP), ES remia šalių partnerių pastangas skatinti lyčių lygybę. EKP veiksmų plane pateikta bendra prioritetinių reformų darbotvarkė ir išdėstyti šalių partnerių įsipareigojimai bendradarbiauti susijusiais klausimais ir vykdyti politines bei teisines reformas.

ES ir toliau įsipareigoja sparčiau įgyvendinti **Tūkstantmečio vystymosi tikslus,** įtvirtinti JT konvencijoje dėl moterų visų formų diskriminacijos panaikinimo nustatytus standartus ir siekti Pekino veiksmų programos ir Kairo veiksmų programos tikslų, kaip numatyta ES veiksmų plane dėl lyčių lygybės ir galių moterims suteikimo vystomojo bendradarbiavimo srityje (2010–2015 m.)[24]. ES gairėse dėl **smurto** prieš moteris ir kovos su moterų visų formų diskriminacija pateikiama gairių politiniam dialogui plėtoti ir nurodomi veiksmai, kurių, prireikus, galima imtis konkrečiais moterų teisių pažeidimų atvejais. Toliau įgyvendindama **vystymosi politiką** ES skatins lyčių lygybę ir moterų teisių stiprinimą[25].

Siekdama kurti sąveikas ir suteikti galių moterims, ES taip pat aktyviai bendradarbiaus su lyčių lygybės srityje dirbančiomis **tarptautinėmis organizacijomis**, pavyzdžiui, Tarptautine darbo organizacija (TDO), Ekonominio bendradarbiavimo ir plėtros organizacija (OECD), JT ir Afrikos Sąjunga, taip pat **naujai įsteigtu JT lyčių lygybės padaliniu** JT WOMEN, ir rems pilietinės visuomenės dalyvavimą, gebėjimų ugdymą, skatins lyčių lygybę ir stiprins moterų teises.

ES taip pat yra įsipareigojusi apsaugoti moteris **konfliktų** metu bei jiems pasibaigus ir užtikrinti visapusišką moterų dalyvavimą **konfliktų prevencijos**, **taikos palaikymo** ir atkūrimo procesuose ir aktyviai įgyvendina išsamią ES strategiją, susijusią su Jungtinių Tautų Saugumo Tarybos rezoliucijomis Nr. 1325 ir Nr. 1820

---

24 JT plenariniam posėdžiui Niujorke ir kitur skirtų Tarybos išvadų dėl TVT priedas.

25 Žr. ankstesnę nuorodą.

dėl moterų, taikos ir saugumo. Lyčių klausimai bus toliau integruojami ir į **humanitarinės pagalbos** politiką[26].

ES įtraukia lyčių lygybės aspektą į savo prekybos politiką kaip platesnio masto tvaraus vystymosi programos dalį ir skatina sudarant lengvatinius prekybos susitarimus veiksmingai taikyti pagrindinius TDO darbo standartus ir Deramo darbo darbotvarkę, įskaitant ir nediskriminavimo principą. Lyčių lygybės klausimas taip pat nagrinėjamas ir šiuo metu rengiamuose darnumo poveikio vertinimuose, padėsiančiuose derybininkams diskusijose dėl prekybos.

Pagrindinės priemonės

Komisija:

- Stebės ir rems Kopenhagos kriterijų, taikomų stojant į ES, laikymąsi vienodo požiūrio į moteris ir vyrus atžvilgiu, ir padės Vakarų Balkanų šalims bei Turkijai perkelti teisės aktus ir juos vykdyti.
- Įgyvendins ES veiksmų planą dėl lyčių lygybės ir galių moterims suteikimo vystomojo bendradarbiavimo srityje (2010–2015 m.).
- Toliau ragins EKP šalis partneres skatinti lyčių lygybę plėtojant nuolatinį politinį dialogą, dalijantis patirtimi ir ieškant pagalbos galimybių pagal Europos kaimynystės ir partnerystės priemonę.
- Toliau integruoti lyčių aspektą į ES humanitarinės pagalbos politiką.

6. BENDRIEJI KLAUSIMAI

6.1. Lyčių vaidmenys

Stereotipiniai lyčių vaidmenys gali varžyti individualų pasirinkimą ir riboti tiek moterų, tiek vyrų galimybes. Taigi, siekiant lyčių lygybės itin svarbu skatinti nediskriminacinius lyčių vaidmenis visose gyvenimo srityse, pavyzdžiui, mokantis, renkantis profesiją, darbo rinkoje ir sporte. Lyčių lygybei užtikrinti reikalingas aktyvus **vyrų** indėlis, jų parama ir dalyvavimas, todėl reikėtų politinėmis priemonėmis spręsti su berniukais ir vyrais susijusius lyčių nelygybės klausimus, pavyzdžiui, neraštingumo lygio, mokyklos nebaigimo ir profesinių ligų keliamas problemas.

6.2. Teisės aktai

ES jau seniai taiko **teisės aktus, kuriais draudžiama diskriminacija dėl lyties** darbo rinkoje ir kitose gyvenimo srityse. Neseniai iš esmės supaprastinti ir atnaujinti šie teisės aktai tapo labiau pritaikyti prie visuomenės pokyčių. Nauja 2006 m.

[26] Ypač atsižvelgiant į Europos konsensuso dėl humanitarinės pagalbos įgyvendinimą (OL C 25, 2008 1 30, p. 1).

direktyvos redakcija[27] ir 2010 m. direktyvos dėl vaiko priežiūros atostogų[28] ir dėl savarankiškai dirbančių moterų[29] yra svarbūs žingsniai šioje srityje.

Siekiant užtikrinti, kad teisinė sistema būtų veiksminga ir atitiktų siekiamus tikslus, būtina **stebėsena, vykdymas, reguliarus vertinimas ir atnaujinimas**, taip pat nuolatinis dialogas su verslo atstovais, socialiniais partneriais, lyčių lygybės užtikrinimo institucijomis ir pilietinės visuomenės atstovais. Taikant šias teises praktikoje itin svarbų vaidmenį atlieka nacionalinės lyčių lygybės užtikrinimo institucijos, padedančios aukoms, skatinančios ir plėtojančios mokslinius tyrimus. Itin svarbu ir tai, kad lyčių nelygybės aukas gali ginti ir asociacijos bei profesinės sąjungos.

Šiomis aplinkybėmis Komisija pradėjo išsamų visų 27 valstybių narių lyčių lygybės užtikrinimo institucijų veiklos tyrimą ir bendresnio pobūdžio tyrimą dėl galimybių šios srities klausimais kreiptis į teismą. Be to, Direktyva 2004/113/EB įsteigto forumo dėl diskriminacijos dėl lyties teikiant draudimo ir susijusias finansines paslaugas, diskusijomis ir dviem išsamiais draudimo praktikos ir galimos diskriminacijos švietimo srityje tyrimais bus grindžiama minėtos direktyvos įgyvendinimo ataskaita.

Įgyvendinant atitinkamus teisės aktus ir taikant Sutarties dėl Europos Sąjungos veikimo 19 straipsnyje nurodytas apsaugos nuo visų rūšių diskriminacijos teisines priemones, būtina atsižvelgti į **diskriminacijos dėl dviejų ar daugiau priežasčių,** pvz., kai darbo ieškanti vyresnio amžiaus moteris diskriminuojama ir dėl amžiaus, ir dėl lyties, padarinius. Komisija taip pat nagrinėja specifinius lytinės diskriminacijos, susijusios su lytiniu tapatumu, klausimus.

6.3. Lyčių lygybės politikos valdymas ir priemonės

Siekiant užtikrinti pažangą reikės stiprinti bendradarbiavimą su įvairiomis lyčių lygybės srityje aktyviai dirbančiomis institucijomis ir suinteresuotosiomis šalimis: valstybių narių vyriausybėmis, Europos Parlamentu, socialinių partnerių organizacijomis, pilietine visuomene, lyčių lygybės užtikrinimo institucijomis, tarptautinėmis organizacijomis ir ES agentūromis.

Siekdama įvertinti įgyvendinant šią strategiją padarytą pažangą, Komisija, remdamasi moterų ir vyrų lygybės metine ataskaita, kurioje nagrinėjama konkreti tema ir nustatoma geroji valstybių narių patirtis, kasmet rengs aukščiausio lygmens dialogą lyčių lygybės klausimais ir į jį įtrauks Europos Parlamentą, ES pirmininkaujančią šalį ir pagrindines suinteresuotąsias šalis, pavyzdžiui, Europos socialinius partnerius ir pilietinę visuomenę.

Su valstybių narių vyriausybėmis bus toliau glaudžiai bendradarbiaujama tęsiant lyčių aspekto integravimo aukšto lygio grupės veiklą. Iš valstybių narių atstovų, Europos socialinių partnerių organizacijų ir pilietinės visuomenės sudarytas patariamasis komitetas toliau patars Komisijai politikos ir teisėkūros iniciatyvų

---

27 2006/54/EB.
28 2010/18/EB.
29 Žr. 9 išnašą.

klausimais. Komisija stiprins valstybių narių gerosios patirties mainus visose strategijoje nurodytose srityse.

Komisija toliau glaudžiai bendradarbiaus su Europos socialiniais partneriais ir pilietinei visuomenei atstovaujančiomis organizacijomis.

Lyčių aspekto integravimas bus laikomas neatskiriama Komisijos politikos dalimi, taip pat ir per poveikio vertinimą bei kitas vertinimo procedūras. Komisija plės žinių apie lyčių lygybę bazę. Didelio indėlio tikimasi iš neseniai įsteigto Europos lyčių lygybės instituto. Vykdydamas savo darbo programą institutas padės Komisijai ir valstybėms narėms stebėti Pekino veiksmų plane nustatytus ES lygmens rodiklius itin svarbiose srityse ir, prireikus, parengti tolesnius rodiklius (pvz., susijusius su moterimis ir aplinka).

Komisija toliau didins informuotumą ir viešins lyčių lygybės politikos naudą bei privalumus. Pavyzdžiui, ji tobulins lyčių lygybės portalą internete ir jame pateiks nuorodų bei duomenų apie padarytą pažangą.

Pirmąjį 2011 m. pusmetį bus pateikta naujoji ES daugiametė finansinė programa. Tokiu būdu bus užtikrinta parama šioje strategijoje numatytiems veiksmams įgyvendinti ir po 2013 m. Be to, geriau integravus lyčių lygybės aspektus į dabartinių programų (2007–2013 m.) įgyvendinimą ir ataskaitų teikimą, bus sukurtas tvirtas pagrindas siekiant užtikrinti, kad lyčių aspektas būtų įtrauktas į kitos kartos programų rengimą ir jos būtų pagrįstos išsamiu moterų ir vyrų padėties vertinimu.

Pagrindinės priemonės

Komisija:

- Atsižvelgs į **vyrų vaidmenį** siekiant lyčių lygybės; skatins dalytis geriausia patirtimi, susijusia su lyčių vaidmenimis jaunimo, švietimo, kultūros ir sporto srityse.
- Stebės, kad būtų tinkamai įgyvendinami **ES vienodo požiūrio į moteris ir vyrus teisės aktai**, ypač Direktyvos 2004/113/EB ir 2006/54/EB. Stebės, kokiu mastu atsižvelgiama į lyčių aspektą taikant direktyvas dėl nediskriminavimo.
- Kartu su **Europos lyčių lygybės institutu** skatins visapusišką **Pekino veiksmų plano** įgyvendinimą, įskaitant rodiklių plėtojimą ir atnaujinimą.
- Prieš metinį aukščiausio lygio **lyčių lygybės dialogą**, kuriame dalyvaus Parlamentas, Komisija, valstybės narės ir pagrindinės suinteresuotosios šalys, pateiks **metinę lyčių lygybės pažangos ataskaitą**, visų pirma apžvelgiančią šioje strategijoje nurodytas sritis.
-